

חולין דף ק"ז

אמר רב פפא, צינור ששופכין לו מים מן היאור בדלי, והוא מוליך מים לשדות, אין נוטלין ממנו לידים על ידי שנותן ידיו לתוכו ויקלחו המים לתוכן, כיון שלא באו מכח גברא. ואם מקרב לגבי הדולה שופך, וזה נותן ידיו סמוך למקום השפיכה, באו מכח גברא והמים מקלחין מכח השפיכה לתוך ידיו, נוטלין ממנו לידים. ואם כשהנקב מכניס משקה גדול הוא קצת, וקילוח היוצא ממנו נראה, והשופך שופך דרך פיו לצינור והנקב מקלח מאחוריו ליאור, מטבילין בצינור את הידים, שאין זה טבילה גמורה, ודיה בחבור זה, ולא בעינן כשפופרת הנוד כדין עירוב מקואות.

אמר רבא, כלי שניקב בכונס משקה אינו כלי ואין נוטלין ממנו לידים. ואמר רבא, כלי שאין בו רביעית אין נוטלין ממנו לידים. שואלת הגמרא, והרי אמר רבא, כלי שאין מחזיק רביעית – אין נוטלין ממנו לידים' הא מחזיק, אף על גב שאין בו? עונה הגמרא, לאדם אחד רביעית בעינן מתחלה. אבל לשניים, שהיה בו רביעית ונטל הראשון ואחר כך נטל השני אף על גב שאין רביעית בנטילת שני כשר כין שבא מ'שִׁירִי טהרה', ששנינו בבריתא, מי רביעית – נוטלין לידים לאחד ואפילו לשנים.

שיירי טהרה די בפחות מרביעית אמר רב ששת לאמימר, האם אתם מקפידים שיהא כלי שלם? אמר לו, כן. האם אתם מקפידים שיהא בהן מראה מים? אמר לו כן. האם כם על שיעור רביעית? אמר לו, כן. יש אומרים שכך אמרו על כלי שלם ומראה המים אנו מקפידים ולא על שיעור ששנינו בברייתא, מי רביעית נוטלין לידים לאחד ואפילו לשנים. אולם דוחה הגמרא, שאין מזה ראיה כיון ששם זה מ'שִׁירִי טהרה, אבל לכתחילה צריך שיהא בו רביעית.

רב יעקב מנהר פקוד תיקן כלי מזכוכית בשיעור רביעית וכן רב אשי בהוצל התקין כלי מחרס בשיעור רביעית.

כלי שאין מיועד לקבל מים לא כשר ואמר רבא, מגופת חבית שחקקה לקבל רביעית, אף על גב שמתחילה לא הותקנה להשתמש בתוכה, נוטלין ממנה לידים. ומביאה הגמרא שכן שנינו בברייתא, מגופת חבית שתקנה נוטלין ממנה לידים. חמת וכפישה שהם סוגים של נאדות מעור שתקנן, נוטלין מהם לידים. שק וקופה שאין מלאכתן למים שרובם אין מקבלין מים, אף על פי שתיקנם לקבל מים, אין נוטלין מהם לידים.

אכילה בכריכת מפה על הידיים הסתפקו חכמי הישיבה, מי שלא נטל ידיו, האם יכול לפרוש מפה על ידיו, ולא יגע באוכלין ויאכל? ומביאה הגמרא ראייה ממה ששנינו במשנה בסוכה, כשהיו נותנין לו לרבי צדוק אוכל פחות מכביצה, נוטלו במפה ואוכלו חוץ לסוכה, ואין מברך אחריו. ולכאורה ניתן לדייק שאם היה בו שיעור של כביצה היה צריך לטול נטילת ידים? דוחה הגמרא, יתכן והברייתא דברה לגבי סוכה וברכתה. עוד ראייה ממה ששמואל מצא שרב אכל במפה. אמר לו⁶⁵⁴, וכי עושין כן לאכול בלא נטילה? אמר לו, אסטנים אני, זאף על פי שנטלתי ידי אי אפשר לאכול בידי. כשעלה רבי זירא, מצא את רבי אמי ורבי אסי שכרכו ידיהן בבלאי חמתות ואוכלים בלא נטילת ידים. אמר, שני אנשים חשובים כמותכם טועים במעשה עם רב ושמואל, הרי שם רב אמר שנטל ידיו? אולם אומרת הגמרא, שנעלם ממנו מה שאמר רב תחליפא בר אבימי אמר שמואל, 'התירו מפה לאוכלי תרומה שהכהנים זריזין הן ולא נגעו, ולא התירו מפה לאוכלי טהרות. ולא התירו לאוכלי חוליהם בטהרה לפי שאינם למודין להשמר כמו כהנים. ורבי אמי ורבי אסי הם כהנים.

אכילה ושתיה של השמש בסעודה הסתפקו חכמי הישיבה, אדם שאוכל מיד חבירו התוחב לתוך פיו, האם האוכל צריך נטילת ידים או לא? ומהיאה הגמרא ראייה ממה שרב הונא בר סחורה עמד לפני רב המנונא, בלם⁶⁵⁵ וחתך לו חתיכת בשר ואכיל. אמר לו,

⁶⁵⁴ עמוד ב'

⁶⁵⁵ 'בלם' במ"ם סתומה, כמו (תהלים לב, ט) 'עדי לבלום': שהמתג והרסן מחתכין עדי של סוס; ולי נראה 'בלם' ליה אומצא' לשון הטמנה בגחלים, כמו (בכורות דף מ: 'פיו בלום' גבי מומין של בכור: שפיו סגור שאין יכול לפותחו אלא מעט, 'ורגליו מבלמות'.

'אם לא היית רב המנונא שהינך אדם חכם וזריז, לא הייתי מאכילך בלא נטילה. ולכאורה הטעם משום שזהיר ולא נגע? דוחה הגמרא, יתכן ומדובר שנטל ידיו, וכך אמר לו אם לא היית רב המנונא ולא הייתי יודע שנטלת ידיך לא הייתי מאכילך. עוד ראייה מביאה הגמרא, שאמר רבי זירא אמר רב, לא יתן אדם פרוסה לתוך פיו של שמש אלא אם כן יודע בו שנטל ידיו. והשמש מברך על כל כוס וכוס ואינו מברך על כל פרוסה ופרוסה⁶⁵⁶. ורבי יוחנן אמר, מברך על כל פרוסה ופרוסה. אמר רב פפא, בשלמא לא קשיא מרב ורבי יוחנן, שניתן לומר שכשיש אדם חשוב לא ימנעו ממנו לחם. מכל מקום הרי אמר 'אלא אם כן יודע שנטל ידיו'? עונה הגמרא, שונה הדין בשמש שכיון והוא טרוד לשמש את המסובין, ושוכח שלא נטל, ונוגע באוכלין שיאכל. ואף על פי שנוגע בכל הסעודה – לא איכפת לן: שלא הצריכו נטילה לנוגעין אלא לאוכלין.

תנו רבנן, 'לא יתן אדם כשהוא אורח פרוסה לשמש בין שהכוס בידו בין שהכוס בידו של בעל הבית, שמא יארע דבר קלקלה בסעודה ובעל הבית יכעס, ויכול להחנק על ידי היין ומזיק לו, או שמא ישפך. והשמש שלא נטל ידיו, אסור ליתן פרוסה לתוך פיו.

נטילת ידים למאכיל הסתפקו חכמי הישיבה, מאכיל צריך נטילת ידים או אינו צריך? ומביאה ראייה ממה ששנה דבי מנשה, רבן שמעון בן גמליאל אומר, אשה מדיחה את ידה אחת במים ביום הכפורים, ונותנת פת לבנה קטן שאף על פי שאסור ברחיצה התירו לאשה להדיח ידה אחת וליגע בפת. אמרו עליו על שמאי הזקן שלא רצה להאכיל בידו אחת, וגזרו עליו שיאכיל בשתי ידיו. ומכאן שמאכיל צריך נטילה. אמר אביי, שם האיסור משום רוח רעה ששורה על ידים שלא נטלו שחרית. אבל נטל ידיו שחרית ולא נזהר בהן ובא להאכיל את חברו, אין צריך נטילה, ולא אמרינן דאסתם נותן לתוך פיו תקון רבנן נטילה. ומביאה ראייה ממה שאביו של שמואל מצא את שמואל בוכה, שלו מדוע בוכה? אמר לו שהכהו רבו שאמר לו 'האכלת את בני ולא נטלת ידיים'. והסביר שמואל שלא נטל כין שאם הוא לא

656 לפי שאין קבע לשתיית השמש: שאינו יודע אם יתנו לו עוד, הלכך אסח דעתיה מן השתיה. ובפרוסות לא מברך שיודע שיתנו לו לחם. רש"י.

אוכל הוא לא חייב ליטול. ואמר לו אביו, לא די לו שאינו בקי בהלכות נטילה, שהמאכיל אין צריך ליטול, הוסיף להכות? ולהלכה אוכל מחמת מאכיל צריך נטילת ידים, מאכיל אינו צריך נטילת ידים.

משנה

צורך אדם בשר וגבינה במטפחת אחת, ובלבד שלא יהו נוגעין זה בזה. רבן שמעון בן גמליאל אומר, שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין שיאכל זה משל חברו.

גמרא

שואלת הגמרא, גם אם יגעו הרי זה צונן

מגע צונן בצונן

בצונן? אמר אביי, אמנם אין צריכים לקלוף

את מקם הנגיעה האם גם הדחה לא צריכים? רבן שמעון בן גמליאל אומר, שני אכסנאין אוכלין על שולחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין. אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל, לא שנו אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה אסור. וכן מצינו בברייתא, רבן שמעון בן גמליאל אומר, שני אכסנאים שנתארחו לפונדק אחד, זה בא מן הצפון וזה בא מן הדרום, זה בא בחתיכתו וזה בא בגבינתו אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה, ואין חוששין, ולא אסרו להעלות בשר עם הגבינה על השולחן אלא בכרך אחד. ומבארת הגמרא שהכוונה כעין תפיסה אחת.

אמר רב יימר בר שלמיא לאביי, שני אחין

אחים המקפידים זה על זה

המקפידין זה על זה שאין זה אוכל משל

זה מותר או לא? אמר לו, יאמרו 'כל הסריקין אסורין וסריקי בייתוס מותרין', כלומר 'כל האחין אסורין ואלו מותרין? ולטעמך, מה שאמר רבי אסי אמר רבי יוחנן, מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו של מועד. יאמרו 'כל הסריקין אסורין וסריקי בייתוס מותרין?' התם עונה הגמרא, שם אמר מר בר רב אשי, שם התירו לו במיוחד, כיון שניכר מתוך מה שאינו לובש את איזורו שאין לו חלוק אחר ולכן התירו לו⁶⁵⁷.

657 האיזור תמיד הוא קבוע בחלוקו, וכשהוא פושט חלוקו ולובש חלוק אחר – נוטל האיזור מזה וקובעו בזה; וזה שאין לו אחר – מכבסו עם איזורו והרואה כשהוא מכבסו ואיזורו עמו – יודע שאין לו חלוק אחר ולכן התירו לו חכמים. רש"י.

